

ΚΑΤΑΣΧΕΣΗ ΕΙΣ ΧΕΙΡΑΣ ΤΟΥ ΕΛΛΗΝΙΚΟΥ ΔΗΜΟΣΙΟΥ ΩΣ ΤΡΙΤΟΥ (με αφορμή την έκδοση της 1/2019 απόφασης του ΑΕΔ)

Εισαγωγή

Γενική περιγραφή της κατάσχεσης εις χείρας τρίτου ως μέσο διοικητικής εκτέλεσης

Κατάσχεση εις χείρας τρίτου είναι η κατάσχεση κινητών (συνήθως χρημάτων) και απαιτήσεων μη εξαρτώμενων από αντιπαροχή, οφειλετών του Δημοσίου, που βρίσκονται στα χέρια τρίτων και αποτελεί μέσο διοικητικής εκτέλεσης για την ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων του Δημοσίου. Η κατάσχεση εις χείρας τρίτου, πραγματοποιείται με επίδοση κατασχετηρίου εγγράφου στον τρίτο και σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση, σύμφωνα με τη διαδικασία που ορίζουν οι σχετικές διατάξεις.

Ειδικότερη περίπτωση αποτελεί η κατάσχεση εις χείρας διοικητικού οργάνου του Ελληνικού Δημοσίου ή ΝΠΔΔ, όπου εφαρμοστέες εν προκειμένω, ανάλογα με την περίπτωση, είναι οι διατάξεις των άρθρων 983-990 ΚΠολΔ, 30-34 του ΚΕΔΕ, καθώς και το άρθρο 145 του ν. 4270/2014 (πρώην άρθρο 95 του ν. 2362/1995-Κώδικας Δημοσίου Λογιστικού) και 53 του ν.δ. 496/1974 (περί λογιστικού των ΝΠΔΔ). Οι τελευταίες δύο διατάξεις προβλέπουν ειδικά για το Δημόσιο και τα ΝΠΔΔ, και μάλιστα επί ποινή ακυρότητας της διαδικασίας, στις περιπτώσεις κατάσχεσης εις χείρας τους ή εκχώρησης απαίτησης κατά αυτών, ορισμένες επιπλέον κοινοποιήσεις του κατασχετηρίου εγγράφου στις αρμόδιες ΔΟΥ και στις οικονομικές υπηρεσίες των ΝΠΔΔ, για τις οποίες (κοινοποιήσεις) θα γίνει αναφορά παρακάτω.

Η εφαρμογή του ανωτέρω άρθρου 145 του ν.4270/2014 για το Δημόσιο, όταν λαμβάνει χώρα κατάσχεση εις χείρας του, δημιούργησε προβληματισμό αναφορικά με το εάν η εν λόγω διάταξη πρέπει να εφαρμοστεί ευθέως ή αναλογικά και στους ΟΤΑ, στην περίπτωση κατάσχεσης απαίτησης εις χείρας Δήμου ή Περιφέρειας, και, άρα, αν απαιτούνται και εκεί, για την εγκυρότητα της διαδικασίας, οι επιπρόσθετες κοινοποιήσεις που προβλέπονται για το Δημόσιο. Το ΝΣΚ, με μία πρόσφατη γνωμοδότησή του, την 100/10.04.2019, επί του ερωτήματος αυτού, γνωμοδότησε ομοφώνως ότι οι διατάξεις αυτές για τις επιπλέον κοινοποιήσεις δεν έχουν ούτε ευθεία ούτε αναλογική εφαρμογή στους ΟΤΑ. Ειδικότερα, ανέφερε ότι για να είναι νομικώς δυνατή η επέκταση των εν λόγω διατάξεων θα πρέπει να υπάρχει ρητή πρόβλεψη του νομοθέτη, η οποία εν προκειμένω δεν υφίσταται και ότι η προβλεπόμενη στο άρθρο 145 διαδικασία δεν αποτελεί δικαστικό διοικητικό ή δικονομικό προνόμιο του Δημοσίου και δεν περιάγει το Δημόσιο σε πλεονεκτική θέση έναντι των

ιδιωτών, ώστε να δύναται να θεωρηθεί ότι το έχουν και οι Δήμοι βάσει του άρθρου 276 παρ. 1 του Κώδικα Δήμων Κοινοτήτων (ν. 3463/2006). Ειδικά δε για τις Περιφέρειες (ΟΤΑ Β΄ βαθμού), εξέφρασε τη γνώμη ότι για αυτές έχει εφαρμογή το άρθρο 53 του ν.δ. 496/1974 για το λογιστικό των ΝΠΔΔ, βάσει της ρητής ειδικής διάταξης του άρθρου 95 του π.δ. 30/1996. Πρέπει, να αναφερθεί ότι η γνωμοδότηση αυτή από το ΝΣΚ δόθηκε κατόπιν υποβολής ερωτήματος που αφορούσε στις απαιτούμενες κοινοποιήσεις κατά την αναγγελία εκχώρησης απαίτησης κατά του Δημοσίου, πλην όμως ο νομοθέτης τόσο στη διάταξη του 2014 όσο και στην προϋσχύουσα του 1995 για το Δημόσιο αλλά και σε αυτή του ν.δ. 496/1974 για τα ΝΠΔΔ ρύθμισε πανομοιότυπα τις δύο αυτές διαδικασίες χωρίς καμία διαφοροποίηση και, ως εκ τούτου, κατά το γράμμα και το πνεύμα των ανωτέρω διατάξεων, εφαρμόζεται η ίδια ακριβώς διαδικασία των πρόσθετων κοινοποιήσεων και στην εκχώρηση και στην κατάσχεση απαίτησης.

Με την ανωτέρω γνωμοδότησή του, το ΝΣΚ ταυτίστηκε ερμηνευτικά με τη νομολογία του ΔΕΦΑΘ, το οποίο με την **3604/2015 απόφασή του** (επίσης σε περίπτωση εκχώρησης απαίτησης), είχε κρίνει ομοίως ότι η επίμαχη διάταξη δεν αποτελεί προνόμιο ούτε ειδική προστατευτική διάταξη για το Δημόσιο, ώστε να εφαρμοστεί αναλογικώς και κατά των Δήμων, στους οποίους δεν εφαρμόζονται ούτε οι αντίστοιχες διατάξεις του άρθρου 53 ν.δ. **496/1974** διότι διέπονται από άλλα νομοθετήματα στα οποία δεν διαλαμβάνεται καμία πρόβλεψη ούτε και γίνεται αναφορά περί συμπληρωματικής εφαρμογής του ν.δ. αυτού.

ΔΙΚΑΙΟΔΟΣΙΑ για την εκδίκαση των διαφορών που προκύπτουν από την κατάσχεση εις χείρας διοικητικού οργάνου του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ ως τρίτου.

Στην παρ. 2 του άρθρου 217 του ΚΔΔ προβλέπεται η άσκηση ανακοπής κατά της αρνητικής δήλωσης νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου ως τρίτου, σύμφωνα με το άρθρο 34 του ΚΕΔΕ, εφόσον και η υποχρέωση του τρίτου είναι δημοσίου δικαίου...». Ο Κώδικας Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων (ΚΕΔΕ), στον οποίο παραπέμπει η προαναφερθείσα διάταξη, προβλέπει στο άρθρο 30 [όπως αυτό τροποποιήθηκε με το άρθρο 41 του ν. 2648/1998 (Α΄ 238)], ότι η κατάσχεση “εις χείρας τρίτων” χρημάτων, καρπών και άλλων κινητών πραγμάτων του οφειλέτη του Δημοσίου ή των οφειλομένων εν γένει προς τούτο, ενεργείται από το Διευθυντή του Δημοσίου Ταμείου με κατασχετήριο έγγραφο (παρ. 1). Με αυτό προσκαλείται ο τρίτος τα χρήματα που οφείλει στον οφειλέτη του Δημοσίου να μην του τα αποδώσει αλλά να τα καταθέσει εντός οκτώ ημερών στο Δημόσιο Ταμείο (παρ. 2),

από την ημέρα δε της κοινοποίησεως του κατασχετηρίου στον τρίτον δεν δύναται αυτός να αποδώσει στον οφειλέτη τα κατασχεθέντα χρήματα ή πράγματα, ούτε και να τα συμψηφίσει προς ανταπαιτήσεις του μεταγενέστερες της κατασχέσεως (παρ.3). Περαιτέρω, κατά το άρθρο 32 του ίδιου Κώδικα, εάν ο τρίτος δεν οφείλει ή δεν οφείλει όλα τα αναφερόμενα στο κατασχετήριο έγγραφο χρήματα ή πράγματα ή δεν υποχρεούται στην άμεση απόδοση αυτών, λόγω υφισταμένων μεταξύ αυτού και του οφειλέτη συμφωνιών ή για κάποιο άλλο νόμιμο λόγο, οφείλει να δηλώσει τούτο εντός οκτώ ημερών από της επιδόσεως του κατασχετηρίου. Η δήλωση γίνεται είτε εγγράφως με επίδοση στον εκδόντα το κατασχετήριο έγγραφο ή προφορικά ενώπιον του Ειρηνοδίκη. Τέλος, στο άρθρο 34 ορίζεται ότι η ανακοπή κατά της δήλωσης ασκείται εντός μηνός από την κοινοποίησή της ή από την περιέλευση της έκθεσης του Ειρηνοδίκη περί της γενόμενης δήλωσης. Η ανακοπή εισάγεται και εκδικάζεται σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 986 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Εξάλλου, τα άρθρα 983 επόμεν. του ΚΠολΔ περιλαμβάνονται αντίστοιχες ρυθμίσεις (με κάποιες διαφοροποιήσεις) όταν η κατάσχεση γίνεται από ιδιώτη φυσικό ή νομικό πρόσωπο.

Κατά την έννοια των ανωτέρω διατάξεων, στην περίπτωση της κατάσχεσης απαίτησης εις χείρας τρίτου, όπου ο τρίτος έχει προβεί σε αρνητική δήλωση, η ανακοπή του άρθρου 986 του ΚΠολΔ, στρέφεται κατά της αρνητικής δήλωσης και όχι του κατασχετηρίου εγγράφου και ασκείται από τον επισπεύδοντα την εκτέλεση δανειστή και όχι από τον καθ' ου η κατάσχεση οφειλέτη, εκδικάζεται δε από τα διοικητικά δικαστήρια ως διοικητική διαφορά ουσίας, εφόσον συντρέχουν, κατά το άρθρο 217 παρ. 2 του ΚΔΔ, σωρευτικώς οι εξής προϋποθέσεις:

Η πρώτη προϋπόθεση είναι ότι ο τρίτος πρέπει να είναι διοικητικό όργανο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου. Συνεπώς, εάν η ανακοπή του άρθρου 986 ΚΠολΔ στρέφεται κατά δήλωσης τρίτου ιδιώτη ή ΝΠΙΔ, η διαφορά υπάγεται στη δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων διότι η προσβαλλόμενη πράξη που θα ελεγχθεί, κατά την ανοιγόμενη δίκη, είναι η δήλωση του ιδιώτη (ΣΤΕ 743/1993 και 1286/1999 όπου προσβαλλόμενη ήταν αρνητική δήλωση εταιρείας, ΔΠρΘεσ 1051 έως 1053/2010 και 1291 έως 1294/2010, όπου προσβαλλόμενη ήταν αρνητική δήλωση τράπεζας, ΔΠρΒερ. 773/2017, ΔΠρΛαρ. 1573/2018 κ.α.).

Η δεύτερη προϋπόθεση που πρέπει να συντρέχει είναι ότι η οφειλή του τρίτου προς τον οφειλέτη του επισπεύδοντος την εκτέλεση, πρέπει να διέπεται από το διοικητικό δίκαιο.

Περιπτώσεις στη νομολογία όπου η κατασχεθείσα οφειλή του τρίτου διέπεται από το Διοικητικό Δίκαιο είναι η επιστροφή φόρων (εισοδήματος ΦΠΑ κλπ), η κρατική επιχορήγηση που δίδεται από τη Γενική Γραμματεία Αθλητισμού προς τα αθλητικά σωματεία, η αμοιβή που προέρχεται από την εκτέλεση σύμβασης δημοσίου έργου κ.α. Στην τελευταία περίπτωση παρέπεται ότι αρμόδιο δικαστήριο για την εκδίκαση της ανακοπής δεν είναι το διοικητικό πρωτοδικείο αλλά το διοικητικό εφετείο, ως καθ' ύλην αρμόδιο για την εκδίκαση διαφορών από διοικητική σύμβαση.

Δοθέντος ότι στις υποθέσεις κατασχέσεως εις χείρας τρίτου υφίστανται δύο απαιτήσεις, ήτοι η αρχική για την ικανοποίηση της οποίας επισπεύδεται η εκτέλεση και η κατασχεθείσα απαίτηση, υπήρξαν διαφοροποιήσεις στη νομολογία του ΣτΕ και των διοικητικών δικαστηρίων σχετικά με το ποιο είναι το κρίσιμο ζήτημα, που εξετάζεται κάθε φορά, για την ανεύρεση της δικαιοδοσίας στην ανακοπή του άρθρου 986 ΚΠολΔ,

Σε υπόθεση εκτέλεσης, **πριν την ισχύ του Κ.Δ.Δ.**, για την αναγκαστική είσπραξη απαίτησης του Δημοσίου από φόρους σε βάρος ιδιωτικής τεχνικής εταιρείας, το Δημόσιο προέβη σε κατάσχεση εις χείρας του Οργανισμού Σχολικών Κτιρίων (ν.π.δ.δ.) όσων οφείλει ή πρόκειται να οφείλει από εργολαβικές συμβάσεις σε μία Κοινοπραξία, η οποία είχε μπει εγγυήτρια της οφειλέτριας τεχνικής εταιρείας για την καταβολή των φόρων αυτών. Ο ΟΣΚ προχώρησε σε αρνητική δήλωση και κατά αυτής το Δημόσιο άσκησε ανακοπή του 986 ΚΠολΔ ενώπιον του Διοικητικού Πρωτοδικείου Αθήνας, η οποία απορρίφθηκε λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας. Έφεση του Ελληνικού Δημοσίου απορρίφθηκε επίσης από το ΔΕΦ. Με την **354/2001 απόφαση του Συμβουλίου της Επικρατείας** κρίθηκε ότι για τη διαφορά η οποία προέκυψε, εν προκειμένω, από την άσκηση ανακοπής στρεφόμενης κατά δηλώσεως προερχόμενης από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου (ΟΣΚ) “και αφεώρα η δήλωσις αυτή απαιτήσιν του Δημοσίου προερχόμενην εκ φόρων κ.λπ., δηλαδή, η υποκείμενη σχέσις ήτο δημοσίου δικαίου, υφίστατο εν προκειμένω δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων”. Από την ανωτέρω διατύπωση προκύπτει ότι το Συμβούλιο απεφάνθη για τη δικαιοδοσία με κριτήριο την υποκείμενη σχέση. Με τον όρο δε “υποκείμενη σχέση”, εννοούσε την αρχική απαίτηση για την ικανοποίηση της οποίας επισπεύστηκε η εκτέλεση (απαίτηση Δημοσίου προερχόμενη από φόρους) και όχι την κατασχεθείσα απαίτηση εις χείρας του ΟΣΚ (απαίτηση προερχόμενη από εκτέλεση δημόσιας σύμβασης), η οποία, όμως, στη συγκεκριμένη περίπτωση, ήταν και αυτή δημοσίου δικαίου, οπότε και δεν υπήρξε περαιτέρω προβληματισμός. Το θέμα

δημιουργήθηκε στις περιπτώσεις που η αρχική απαίτηση (για την ικανοποίηση της οποίας ξεκινούσε η διαδικασία της κατάσχεσης εις χείρας του Δημοσίου ή ΝΠΔΔ) ήταν μεταξύ ιδιωτών και διεπόταν από το ιδιωτικό δίκαιο.

Το ΔΕφΘεσ με την 1039/2006 απόφαση έκρινε ότι όταν η αναγκαστική εκτέλεση επισπεύδεται, όχι από το Δημόσιο ή από νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου βάσει των διατάξεων του ΚΕΔΕ, αλλά από ιδιώτη δανειστή βάσει των διατάξεων του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, η ανακοπή κατά δηλώσεως διοικητικού οργάνου ή οργάνου νομικού προσώπου δημοσίου δικαίου, ως τρίτου, σύμφωνα με το άρθρο 986 του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, δημιουργεί διοικητική διαφορά ουσίας, η οποία υπάγεται στη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων κατά το άρθρο 1 του ν. 1406/83, εφόσον και η υποκείμενη σχέση, η αποτελούσα το αντικείμενο της ανοιγόμενης δίκης, δηλαδή η απαίτηση του οφειλέτη του ανακόπτοντος κατά του Δημοσίου, του ΝΠΔΔ ή του ΟΤΑ, ως τρίτου, έχει τον χαρακτήρα απαιτήσεως δημοσίου δικαίου (πρβλ. Α.Ε.Δ. 18/1993, ΣτΕ 743/1993). Με το όρο υποκείμενη σχέση εδώ το Εφετείο αναφέρεται στην κατασχεθείσα απαίτηση και όχι στην αρχική, σε αντίθεση με την προηγούμενη απόφαση του ΣτΕ του 2001.

Ακολούθησαν και άλλες υποθέσεις με τα ίδια χαρακτηριστικά, δηλαδή η επίσπευση της εκτέλεσης γινόταν από ιδιώτη φυσικό ή νομικό πρόσωπο για ικανοποίηση απαίτησης ιδιωτικού δικαίου, ο οποίος προχωρούσε σε κατάσχεση εις χείρας του Ελληνικού Δημοσίου ή ΝΠΔΔ απαίτησης του οφειλέτη του. Στο πλαίσιο αυτών των διαφορών εκδόθηκαν πολλές αποφάσεις των ΤΔΔ αλλά και του Συμβουλίου της Επικρατείας, που αποφάνθηκαν περί της δικαιοδοσίας των πολιτικών δικαστηρίων, κρίση αντίθετη με την προαναφερθείσα απόφαση του ΔΕφΘεσ. Ενδεικτικά αναφέρονται οι ΣτΕ 363-368/2009 και 404-411/2009 Σε Συμβούλιο, αλλά και ΣτΕ 6/2018, ΔεφΑΘ 3342/2008 και 973/2017, καθώς και πολλές αποφάσεις των διοικητικών πρωτοδικείων: ΔΠρΑθ 15073/2008, 7657/2015, 9077/2018, 11523/2018, ΔΠρΘεσ 9468/2018, ΔΠρΧαν 548/2014, ΔΠρΗρα 1536/2016, 3023/2017, ΔΠρΚοζ 746/2017 κ.α.. Το σκεπτικό των αποφάσεων αυτών ήταν ότι η αναγκαστική εκτέλεση προς ικανοποίηση χρηματικών αξιώσεων επιχειρείται επί τη βάση διαφορετικών διατάξεων αναλόγως του προσώπου του επισπεύδοντος αυτήν δανειστού. Όταν επισπεύδων είναι το Δημόσιο ή άλλο νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου εφαρμόζονται οι διατάξεις του Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, ενώ, όταν ο επισπεύδων δανειστής είναι φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου, εφαρμόζεται η διαδικασία αναγκαστικής εκτελέσεως του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας. Εξάλλου, κατά την έννοια των διατάξεων

του ν. 1406/1983, ερμηνευομένων ενόψει των διατάξεων του άρθρου 94 του Συντάγματος, από τις διαφορές, οι οποίες γεννώνται κατά την διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσεως, υπάγονται στην δικαιοδοσία των τακτικών διοικητικών δικαστηρίων, ως διαφορές ουσίας, εκείνες που ανακύπτουν κατά την διαδικασία της εκτέλεσεως που επισπεύδει το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου, κατά τον Κώδικα Εισπράξεως Δημοσίων Εσόδων, για την ικανοποίηση απαιτήσεως προερχομένης από έννομη σχέση δημοσίου δικαίου (πρβλ. Α.Ε.Δ. **5, 8/1989, 18/1993, 23/1999, 8/2002, Σ.τ.Ε. 3473/2006, 4408/2005, 3624/2002, 555/2001, 670/2000, 4895/1998, 3212/1994**). Διαφορές, οι οποίες ανακύπτουν κατά την διαδικασία της αναγκαστικής εκτέλεσεως, που επισπεύδει, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα Πολιτικής Δικονομίας, φυσικό πρόσωπο ή νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου επίσης κατά φυσικού προσώπου ή νομικού προσώπου ιδιωτικού δικαίου για την ικανοποίηση απαιτήσεως ιδιωτικού δικαίου, υπάγονται στην δικαιοδοσία των πολιτικών δικαστηρίων.

Συνεπώς, σύμφωνα με τις ανωτέρω αποφάσεις, ανεξαρτήτως αν η κατασχεθείσα απαίτηση εις χείρας του Δημοσίου, των ΟΤΑ ή των ΝΠΔΔ είναι δημοσίου δικαίου, κρίσιμο για τη δικαιοδοσία των διοικητικών δικαστηρίων στην ανακοπή του 986 ΚΠολΔ κατά της αρνητικής δήλωσης είναι ο χαρακτήρας της αρχικής απαίτησης για την ικανοποίηση της οποίας ξεκίνησε η εκτέλεση, καθώς και το πρόσωπο του επισπεύδοντος.

Παράλληλα, κατά το ίδιο διάστημα εκδίδονταν αποφάσεις από τα πολιτικά δικαστήρια και τον Άρειο Πάγο, οι οποίες έκριναν αντίθετα, δηλαδή περί της δικαιοδοσίας των διοικητικών δικαστηρίων στις περιπτώσεις όπου ο τρίτος εις χείρας του οποίου διενεργείται η κατάσχεση είναι το Δημόσιο ή νομικό πρόσωπο δημοσίου δικαίου και η υποχρέωσή του προς τον οφειλέτη διέπεται από το διοικητικό δίκαιο, ανεξαρτήτως του γεγονότος ότι η αρχική απαίτηση για την οποία επισπευδόταν η εκτέλεση ήταν ιδιωτικής φύσεως. Αποτέλεσμα ήταν να εκδοθούν οι 1548/2013 απόφαση του Πολυμελούς Πρωτοδικείου Αθηνών και η 973/2017 απόφαση του Διοικητικού Εφετείου Αθηνών, με τις οποίες απορρίφθηκαν ανακοπές του άρθρου 986 του ΚΠολΔ, για την ίδια υπόθεση, και από τα δύο δικαστήρια λόγω έλλειψης δικαιοδοσίας. Επί της αποφαστικής σύγκρουσης έκρινε το **ΑΕΔ με την 1/2019** απόφασή του, ότι “ σε περίπτωση κατάσχεσης εις χείρας τρίτου, όπου τρίτος είναι το Δημόσιο, κρίσιμο στοιχείο, για τον καθορισμό της προσήκουσας δικαιοδοσίας, είναι όχι η τυχόν αστική φύση της απαίτησης του επισπεύδοντος δανειστή κατά του οφειλέτη του, της οποίας τελικά επιδιώκεται η ικανοποίηση μέσω της κατάσχεσης στα

χέρια τρίτου, αφού αυτή δεν είναι η επίδικη, αλλά η φύση της απαίτησης που κατασχέθηκε, δηλαδή η φύση της υποκείμενης σχέσης μεταξύ τρίτου και καθού η εκτέλεση, εφόσον αυτή τίθεται σε αμφισβήτηση με την άσκηση της ανακοπής, δεδομένου ότι η ανακοπή κατά της δήλωσης του τρίτου που ασκήθηκε δυνάμει του άρθρου 986 ΚΠολΔ επέχει κατ' ουσίαν θέση αγωγής του αρχικού οφειλέτη (και δανειστή του τρίτου) κατά του τρίτου (βλ. Α.Π. 325/2008, πρβλ. Α.Ε.Δ. 1/1991, ΣτΕ 48/2014 7μ, 1490/1993 7μ, 2391/2014, 3778/2015, Α.Π. 161/2011, 884/2010, 1182/2009, 73, 10/1995)". Μειοψήφησαν πέντε μέλη του Δικαστηρίου, τα οποία υποστήριξαν ότι το κριτήριο για τον καθορισμό της δικαιοδοσίας είναι η πραγματική υποκείμενη σχέση, δηλαδή η προσδιοριζόμενη από τη φύση της απαίτησης της οποίας επιδιώκεται η ικανοποίηση και όχι η φύση της απαίτησης που κατασχέθηκε εις χείρας του Ελληνικού Δημοσίου, ανεξαρτήτως του εάν πρόκειται για απαίτηση δημοσίου δικαίου. Συνεπώς, η επίμαχη διαφορά, κατά τη μειοψηφία, ήταν διαφορά ιδιωτικού δικαίου, η οποία προήλθε από την κατάσχεση εταιρείας εις βάρος του Ελληνικού Δημοσίου ως τρίτου, για την είσπραξη απαιτήσεων της κατά άλλης εταιρείας, οι οποίες απαιτήσεις δημιουργήθηκαν από προγενέστερη ιδιωτική συμφωνία που είχε συναφθεί μεταξύ τους (ΣτΕ 6/2018, ΣτΕ σε συμβούλιο 366-9/2009, 404-11/2009). Ένα μέλος του Δικαστηρίου επίσης πρόσθεσε ότι η λύση αυτή υπαγορεύεται και από το ότι στην κρινόμενη περίπτωση σκοπός της σχετικής διατάξεως του ΚΠολΔ είναι τελικώς η ρύθμιση της πρωτογενούς διαφοράς, η οποία, στη συγκεκριμένη περίπτωση, είναι ιδιωτικού δικαίου και όχι της δευτερογενώς παραχθείσης.

Διαδικασία κατάσχεσης

Κατασχετήριο (περιεχόμενο- επιδόσεις-ακυρότητες)

Κατά το άρθρο 983 παρ. 1 του ΚΠολΔ, στην κατάσχεση απαίτησης εις χείρας τρίτου, το κατασχετήριο πρέπει να επιδοθεί στον καθ' ου η κατάσχεση και στον τρίτο και να περιέχει: α) ακριβή περιγραφή του εκτελεστού τίτλου και της απαίτησης βάσει των οποίων γίνεται η κατάσχεση, β) το ποσό για το οποίο επιβάλλεται η κατάσχεση, γ) επιταγή προς τον τρίτο να μην καταβάλει σε εκείνον κατά του οποίου γίνεται η εκτέλεση, δ) διορισμό αντικλήτου . Σύμφωνα με τον Άρειο Πάγο, το κατασχετήριο πρέπει να περιέχει προεχόντως, εκτός των ανωτέρω, και στοιχεία για την κατασχεθείσα απαίτηση, ήτοι την οφειλόμενη από τον τρίτο προς τον οφειλέτη του επισπεύδοντος ποσότητα και την έννομη σχέση από την οποία προέρχεται, αναφέροντας συνοπτικά αλλά κατά τρόπο σαφή, το όνομα, επώνυμο και

πατρώνυμο του οφειλέτη. Τα πιο πάνω είναι ουσιώδη στοιχεία κάθε κατασχετηρίου, αφού ο τρίτος ο οποίος καθίσταται έτσι οφειλέτης όχι μόνο θα λάβει ακριβή γνώση των κατασχομένων και δεν θα προβεί σε διάθεση αυτών, αλλά και θα μπορέσει να προβεί σε δήλωση σαφή και ορισμένη κατά το άρθρο 32 ΚΕΔΕ. (ΑΠ 139, 821/2018 κ.α.). Αντικείμενο της κατάσχεσης αυτής μπορεί να είναι και απαίτηση μελλοντική ή υπό αίρεση ή προθεσμία, εφόσον κατά τον χρόνο επιβολής της κατάσχεσης στα χέρια τρίτου υπήρχε η έννομη σχέση από την οποία θα προκύψει η μελλοντική χρηματική απαίτηση κι εφόσον μπορεί να προσδιοριστεί κατά το είδος της και κατά το πρόσωπο του οφειλέτη, όχι όμως απαραίτητα και κατά το ποσό της.

Επιπρόσθετα, εκτός των ανωτέρω, σύμφωνα με την παρ. 2 του άρθρου 145 του ν. 4270/2014 (πρώην άρθρο 95 του ν. 2362/1995-ΚΔΛ), στο κατασχετήριο εις χείρας του Δημοσίου, πρέπει αναγκαία να αναφέρεται σαφώς η ακριβής αιτία της οφειλής του Δημοσίου, το πρόσωπο του δικαιούχου της σχετικής απαίτησης με την ακριβή διεύθυνσή του και το ποσό αυτής, καθώς και ο αριθμός φορολογικού μητρώου τόσο του κατάσχοντος, όσο και του καθ' ου η κατάσχεση.

Αναφορικά δε με την επίδοση του κατασχετηρίου στον τρίτο, σύμφωνα με τη νομολογία του Αρείου Πάγου (ΑΠ 139/2018 1383/2012, 117/2011, 1004/10 κ.α.), αποτελεί και αυτή (επίδοση) μαζί με το περιεχόμενό του συστατικό στοιχείο της εις βάρος του κατασχεσέως και η παράλειψη της επιδόσεως αυτής οδηγεί στο ανυπόστατο. Διότι δεν αρκεί μόνο η σύνταξη του κατασχετηρίου, αλλά η αναγκαστική κατάσχεση στα χέρια τρίτου επιβάλλεται και αποκτά νομική υπόσταση από και δια της επιδόσεως του κατασχετηρίου στον τρίτο, από την οποία (επίδοση) τελειούται και παράγει τις συνέπειές της. Ισχυρισμός περί άκυρης επίδοσης στον τρίτο, προβάλλεται με ανακοπή κατά του κατασχετηρίου από όποιον έχει έννομο συμφέρον, αλλά πρέπει να αποδεικνύεται και συγκεκριμένη δικονομική βλάβη του τρίτου από την άκυρη επίδοση. Όσον αφορά δε την επίδοση στον καθ' ου η κατάσχεση, κατά την παρ. 2 του άρθρου 983 του ΚΠολΔ, το κατασχετήριο πρέπει να επιδοθεί και σ' αυτόν το αργότερο εντός 8 ημερών από την επίδοση στον τρίτο, αλλιώς η κατάσχεση είναι άκυρη. Δεν τίθεται, όμως, ζήτημα ακυρότητας κατά τον Άρειο Πάγο (ΑΠ500/2018, 197/2005)) όταν η επίδοση στον καθ' ου η εκτέλεση γίνεται πριν από την επίδοση στον τρίτο, διότι τότε δεν τίθεται ζήτημα οκταήμερης προθεσμίας .

Επιπλέον κοινοποιήσεις-ειδικές ρυθμίσεις :

Α) όταν τρίτος είναι το Δημόσιο [άρθρο 145 παρ. 2, 3 και 5 του ν. 4270/2014 (πρώην 95 του ν. 2362/1995-ΚΔΔ)]

Εκτός των ανωτέρω αναφερόμενων επιδόσεων και λοιπών όρων και προϋποθέσεων, για την εγκυρότητα της κατάσχεσης χρηματικής απαίτησης εις χείρας του Δημοσίου, ως τρίτου, απαιτούνται επιπλέον κοινοποιήσεις του κατασχετηρίου εγγράφου, σύμφωνα με τα οριζόμενα στο άρθρο 145 του ν. 4270/2014. Ειδικότερα, απαιτείται “κοινοποίηση του κατασχετηρίου σωρευτικά: α. στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία ή στην οικεία χρηματική διαχείριση και β. στις αρμόδιες ΔΟΥ, για τη φορολογία εισοδήματος τόσο του καθ’ ου η κατάσχεση, όσο και του κατασχόντος.

Ενόψει των ανωτέρω πρόσθετων κοινοποιήσεων, η κατάσχεση εις χείρας του Δημοσίου ολοκληρώνεται μόνο από την ημερομηνία κοινοποίησης του κατασχετηρίου στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής υπηρεσία του Δημοσίου, η οποία όμως, για να είναι έγκυρη, πρέπει αφενός μεν να γίνει χρονικά τελευταία από τις αναφερόμενες (στην ίδια παράγραφο) λοιπές κοινοποιήσεις και αφετέρου να συνοδεύεται από νόμιμα από αρμόδιο δικαστικό επιμελητή επικυρωμένα αντίγραφα των επιδοτηρίων όλων των κατά τις διατάξεις του άρθρου αυτού αναγκαίων προηγουμένων εγκύρων επιδόσεων του κατασχετηρίου στις ανωτέρω Δ.Ο.Υ., χωρίς να απαιτείται πρόσθετη κοινοποίηση του κατασχετηρίου στον Υπουργό Οικονομικών (άρθρο 5 του διατάγματος της 26.6/10.7.1944 «Περί Κώδικος των Νόμων περί Δικών του Δημοσίου»). Η επίδοση δε του κατασχετηρίου στον καθ’ ου η εκτέλεση πρέπει να γίνεται εντός της οκταήμερης προθεσμίας από την επίδοση του κατασχετηρίου στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία.

Η μη τήρηση των διατάξεων που προαναφέρθηκαν επάγεται την ακυρότητα της εις χείρας του Δημοσίου κατάσχεσης, η οποία λαμβάνεται υπ' όψιν από τα δικαστήρια και **αυτεπάγγελα**. Επί άκυρης εις χείρας του κατάσχεσης, το Δημόσιο δεν υποχρεούται σε καμία δήλωση (παρ. 5 του άρθρου 45 του ν. 4270/2014).

Β) όταν τρίτος είναι Περιφέρεια ή ΝΠΔΔ [άρθρο 53 ν.δ 496/1974 «Λογιστικό των νομικών προσώπων δημοσίου δικαίου» (φ. Α 204)]

Σύμφωνα με το ανωτέρω άρθρο «1. Δια πάσαν κατάσχεσιν χρηματικής απαιτήσεως εις χείρας του ν.π. ως τρίτου, το κατασχετήριον ως και η αναγγελία επί εκχωρήσεως χρηματικής απαιτήσεως κατά του ν.π. κοινοποιούνται εις την αρμοδίαν δια την πληρωμήν

υπηρεσίαν του ν.π. και εις το αρμόδιον δια την αναγνώρισιν της δαπάνης όργανον αυτού. Το κατασχετήριον κοινοποιείται εις το Δημόσιον Ταμείον εις ο υπάγεται φορολογικώς ο καθ' ου η κατάσχεσις και εις την αρμοδιάν δια την εκκαθάρισιν και εντολήν πληρωμής της δαπάνης, Υπηρεσίαν εντός δέκα πέντε ημερών από της επιδόσεώς του εις την αρμοδιάν δια την πληρωμήν Υπηρεσίαν. 2. Πάσα κατάσχεσις ή εκχώρησις, δια την οποίαν δεν ετηρήθησαν αι ως άνω διατυπώσεις, είναι άκυρος ».

Συνέπειες επίδοσης

Από την ημέρα της κοινοποίησης του κατασχετηρίου στον τρίτον δεν επιτρέπεται αυτός να αποδώσει στον οφειλέτη τα κατασχεθέντα χρήματα ή πράγματα, ούτε και να τα συμψηφίσει προς ανταπαιτήσεις του μεταγενέστερες της κατασχέσεως. Κατά το άρθρο 984 του ΚΠολΔ, από την επίδοση του κατασχετηρίου εγγράφου στον καθ' η εκτέλεση, απαγορεύεται και είναι άκυρη υπέρ του κατασχόντος η διάθεση από αυτόν του κατασχεμένου, έστω κι αν δεν έχει λάβει χώρα ακόμη η επίδοση στον τρίτο (π.χ. εκχώρηση της κατασχεθείσας απαίτησης σε άλλο πρόσωπο για εξόφληση άλλης οφειλής). Από την επίδοση δε του κατασχετηρίου στον τρίτο, έστω κι αν δεν έχει επιδοθεί ακόμη στον καθ' ου η εκτέλεση, απαγορεύεται και δεν παράγει έννομες συνέπειες για τον κατασχόντα η εξόφληση από τον τρίτο της κατασχεμένης απαίτησης ή ο συμψηφισμός της με μεταγενέστερη απαίτηση ή η απόδοση του κατασχεμένου ποσού στον καθ' ου η εκτέλεση ή η διάθεσή του σε τρίτους. Στις χρηματικές απαιτήσεις, η απαγόρευση αφορά μόνο στο ποσό για το οποίο έγινε κατάσχεση και τυχόν επιπλέον μπορεί να αποδοθεί ή να διατεθεί. Ως εκ τούτου, συνάγεται ότι ο τρίτος δικαιούται να προτείνει προς συμψηφισμό και μετά την κατάσχεση ανταπαιτήσή του, η οποία ήταν γεγεννημένη κατά το χρόνο της προς αυτόν κοινοποίησης του κατασχετηρίου και, επομένως, προγενέστερη της κατασχέσεως (ΑΠ 663/2017, 1411/2011, 354/2010).

Κρίσιμος χρόνος, για να κριθεί αν η απαίτηση που προβάλλεται προς συμψηφισμό προηγείται της κατασχέσεως, είναι το χρονικό σημείο κατά το οποίο συνέτρεξαν οι προϋποθέσεις του συμψηφισμού, δηλαδή το πότε η απαίτηση κατέστη ληξιπρόθεσμη (ΑΠ 663/2017). Η πρόταση του συμψηφισμού μπορεί να λάβει χώρα είτε εξώδικα, είτε ενώπιον του Δικαστηρίου με την μορφή ενστάσεως, με την οποίαν και μόνον ενεργεί (ΑΠ 1148/2017).

Δήλωση τρίτου

Προθεσμία

Το άρθρο 985 παρ. 1 του ΚΠολΔ ορίζει ότι μέσα σε οκτώ (8) ημέρες αφότου του επιδοθεί το κατασχετήριο, ο τρίτος οφείλει να δηλώσει αν υπάρχει η απαίτηση που κατασχέθηκε, αν έχει στα χέρια του το κατασχεμένο πράγμα και αν επιβλήθηκε στα χέρια του άλλη κατάσχεση και συνάμα να αναφέρει ποιος την επέβαλε και για ποιο ποσό. Η ανωτέρω προθεσμία υποβολής της δήλωσης διαφοροποιείται όταν ο τρίτος είναι το Δημόσιο (ν. 4270/2014 άρθρο 145 παρ. 3, περίπτωση β'), για το οποίο ισχύει προθεσμία τριάντα (30) ημερών και αρχίζει από την επομένη της επίδοσης του κατασχετηρίου στην αρμόδια για την πληρωμή της συγκεκριμένης οφειλής του Δημοσίου υπηρεσία, ο προϊστάμενος της οποίας είναι αρμόδιος για την υποβολή της ανωτέρω δηλώσεως στη γραμματεία του ειρηνοδικείου του τόπου όπου εδρεύει η υπηρεσία. Κατά δε την παρ. 3 του ως άνω άρθρου 985 ΚΠολΔ "η παράλειψη της δήλωσης εξομοιώνεται με αρνητική δήλωση. Αν η δήλωση παραλειφθεί ή είναι ανακριβής, ο τρίτος ευθύνεται να αποζημιώσει αυτόν που επέβαλε την κατάσχεση"

Περιεχόμενο Δήλωσης

Η δήλωση του τρίτου, σύμφωνα με το άρθρο 988 του ΚΠολΔ, μπορεί να είναι καταφατική στην περίπτωση που η κατασχεθείσα απαίτηση υπάρχει και είναι επαρκής για να ικανοποιηθούν αυτοί που επέβαλαν την κατάσχεση. Στην περίπτωση αυτή, ο τρίτος οφείλει, αφού περάσουν 8 ημέρες από την επίδοση του κατασχετηρίου στον καθ' ου η εκτέλεση (ή 30 ημέρες αν είναι κάτοικος εξωτερικού ή αγνώστου διαμονής), να καταβάλλει σε αυτόν που επέβαλε την κατάσχεση το κατασχεθέν ποσό. Η καταφατική δήλωση αποτελεί εκτελεστό τίτλο κατά του τρίτου, τον δε εκτελεστήριο τύπο δίνει ο Ειρηνοδίκης στη γραμματεία του οποίου έγινε η δήλωση (άρθρο 989 ΚΠολΔ).

Η εμπρόθεσμη υποβολή καταφατικής δήλωσης από τον τρίτο και η πάροδος της προβλεπόμενης από το παραπάνω άρθρο 988 παρ 1, οκταήμερης προθεσμίας, η οποία αρχίζει από την επίδοση του κατασχετηρίου στον καθού η κατάσχεση, όχι όμως πριν την επίδοση του κατασχετηρίου στον τρίτο (ΟΛΑΠ 3/1993 ,ΑΠ 688/2010), συνεπάγεται την αυτοδίκαιη εκ του νόμου εκχώρηση στον κατασχόντα της απαίτησης που κατασχέθηκε (ΟΛΑΠ 3/1993).

Αν η απαίτηση δεν υπάρχει ή πρόκειται για απαίτηση ακατάσχετη, ο τρίτος πρέπει να προβεί σε αντίστοιχη αρνητική δήλωση, με την οποία εξομοιώνεται και η παράλειψη δήλωσης,

Η δήλωση πρέπει να είναι ειλικρινής, σαφής και ορισμένη, ώστε να προκύπτει η τυχόν υποχρέωση του τρίτου και σε περίπτωση κατασχέσεως μέλλουσας ή υπό αίρεση απαιτήσεως, οπότε ο τρίτος συνήθως βρίσκεται σε αδυναμία να εκθέσει με λεπτομέρεια τη μελλοντική πορεία της απαιτήσεως, και πάλι δεν απαλλάσσεται από την υποχρέωση υποβολής δηλώσεως, αφού στην περίπτωση αυτή, η δήλωσή του είναι δυνατόν να είναι αρνητική ως προς την ενεστώσα οφειλή και θετική ως προς τη μελλοντική και να παρέχει τη διαβεβαίωση ότι θα παρακρατήσει οτιδήποτε προκύψει στο μέλλον υπέρ του καθ' ου η κατάσχεση υπό την προϋπόθεση, βέβαια, ότι έχουν κατασχεθεί οι μελλοντικές απαιτήσεις και προκύπτει αυτό από το κατασχετήριο έγγραφο (ΕφΑθ 1419/2019, ΕφΠειρ 509/2015).

Στην περίπτωση που ο τρίτος υπήρξε οφειλέτης αλλά έπαυσε για οποιονδήποτε λόγο να είναι έναντι του καθού οφειλέτη κατά το χρόνο επίδοσης του κατασχετηρίου πρέπει στην αρνητική του δήλωση να προσδιορίζει τα γεγονότα καταργήσεως της ενοχής. Όταν έχει γίνει δήλωση συμψηφισμού, πρέπει να αναφέρει όλα τα γεγονότα που θεμελιώνουν την απόσβεση της απαίτησης με τον συμψηφισμό, καθώς και το ύψος, τη δικαιολογία αιτία και το χρόνο κτήσεως της ανταπαίτησης (Βλ. ΑΠ 663/2017 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕφΠειρ 509/2015 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, Π. Γέσιου-Φαλτσή, Δίκαιο Αναγκ. Εκτέλεσης, Ειδικό Μέρος, παραγρ. 64πλαγ. 210).

Γενικά ο τρίτος οφείλει να εκτιμήσει και εκθέσει όλα εκείνα τα ουσιώδη περιστατικά, που είναι ικανά να βοηθήσουν και προσανατολίσουν τον κατασχόντα στην ικανοποίηση της απαίτησής του. Ο τρίτος δύναται, με μεταγενέστερη δήλωσή του, να συμπληρώσει την προηγούμενη, εφόσον υφίσταται η σχετική οκταήμερη προθεσμία (για το Δημόσιο τριακονθήμερη).

Ανακοπή 986 ΚΠολΔ

Με την ανακοπή αυτή, η οποία ασκείται μέσα σε προθεσμία τριάντα (30) ημερών από τη (αρνητική ρητή ή σιωπηρή) δήλωση του τρίτου, ο κατασχών επιδιώκει α) την αναγνώριση της ανακρίβειας της δήλωσης, εν όλω ή εν μέρει, που αποτελεί αυτόθροη συνέπεια της αναγνώρισης της ύπαρξης της κατασχεθείσας απαίτησης, β) την καταδίκη του τρίτου στην καταψήφιση του ποσού που κατασχέθηκε ή γ) την καταβολή σε αυτόν αποζημίωσης, κατ'

άρθρο 985 παρ. 3 ΚΠολΔ, λόγω της ανακρίβειας της δήλωσης ή μη υποβολής της. Αυτά δε, είναι και τα αιτήματα της ανακοπής (ΑΠ 44/1990 ΕλλΔνη 32 81, ΑΠ 73/1995 ΕλλΔνη 38 809, ΕΑ 178/1994 ΕλλΔνη 37 401, ΕφΠειρ 150/1997 ΕλλΔνη 38 1 625).

Κατά τον Άρειο Πάγο, από τη διάταξη του άρθρου 986 **ΚΠολΔ** συνδυαζόμενη με τις διατάξεις των άρθρων 152-161, 982, 984, 985, 988 και 990 του ιδίου Κώδικα συνάγεται ότι αν περάσει άπρακτη η προθεσμία αυτή των 30 ημερών επέρχεται έκπτωση από το δικαίωμα για άσκηση ανακοπής πράγμα που σημαίνει ότι ο κατασχών, όπως θα συνέβαινε και αν του είχε απορριφθεί τελεσίδικα η ανακοπή, δεν έχει πια το δικαίωμα να αμφισβητήσει την ειλικρίνεια της δήλωσης του τρίτου ή τις συνέπειες της παράλειψης της δήλωσης και να ζητήσει να καταβληθεί σε αυτόν ή το ποσό που κατασχέθηκε ή η αποζημίωση του άρθρου 985 παρ 3 **ΚΠολΔ**. Μετά την έκπτωση δεν είναι δυνατή η αναβίωση του δικαιώματος του κατασχόντα ούτε με νέα κατάσχεση ούτε με έγερση αναγνωριστικής αγωγής (ΑΠ 15/1993 ΕλλΔνη 1995 1090, ΝοΒ 1993 1069).

Η ανακρίβεια της αρνητικής δήλωσης κρίνεται μόνο αντικειμενικά, δηλαδή ανεξάρτητα από την υποκειμενική αντίληψη του δηλούντος και την καλή ή κακή πίστη του, γίνεται δε δεκτή κατά το άρθρ. 990 **ΚΠολΔ** η κατ' αυτής ανακοπή, εφόσον η δήλωση δεν αληθεύει είτε ως προς τα πραγματικά περιστατικά είτε ως προς το νομικό χαρακτηρισμό των περιστατικών (ΑΠ 663/2017, ΕφΑθ 1416/2019, 303/2016).

Με βάση τα ανωτέρω, αντικείμενο της σχετικής δίκης που δημιουργείται μεταξύ του κατασχόντος και του τρίτου είναι η εκδίκαση της απαίτησης του καθού η εκτέλεση κατά του τρίτου, ώστε να διαπιστωθεί αν ο τρίτος έχει ή όχι και με ποιους περιορισμούς οφειλές προς τον οφειλέτη του κατασχόντος (ΑΠ 663/2017 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕφΑθ 303/2016).

Στη δίκη ειδικότερα που ανοίγεται με την ως άνω ανακοπή ο τρίτος μπορεί να προτείνει όλες τις ενστάσεις τις οποίες έχει κατά του δανειστή του (καθ' ου η εκτέλεση), που αφορούν την οφειλή του. Τις ενστάσεις αυτές μπορεί να προτείνει ο τρίτος και αν ακόμη δεν περιέχονται στη δήλωσή του είτε με επιθετικά μέσα και ειδικότερα με ανακοπή κατά του κατασχετηρίου είτε με αμυντικά μέσα (ένσταση), αμυνόμενος στη δίκη κατόπιν ανακοπής του άρθρου 986 ΚΠολΔ κατά της αρνητικής δήλωσής του (βλ. ΑΠ 141/2004, ΕλλΔ/νη 45, 747, ΕφΑθ 2284/2016 ΤΝΠ ΝΟΜΟΣ, ΕφΑθ 2780/2008, ΕφΑΔ 2009/233, ΕφΑθ 3407/1999, ΕλλΔ/νη 42, 774). Ισχυρισμοί που αφορούν στην ανυπαρξία ή απόσβεση της απαίτησης και στον συμψηφισμό της με άλλες ανταπαιτήσεις του τρίτου προγενέστερες

της κατάσχεσης, κατά τα προλεχθέντα, προβάλλονται παραδεκτός από τον τρίτο και εξετάζεται η βασιμότητά τους βάσει των προσκομιζόμενων στοιχείων.

Λόγω των ειδικών καθεστώτων εκκαθάρισης που έχουν νομοθετηθεί και την υπαγωγή σε αυτά πολλών επιχειρήσεων για τη ρύθμιση των χρεών τους, υπήρξαν υποθέσεις όπου προβλήθηκε ισχυρισμός από τον τρίτο είτε με τη δήλωσή του είτε στο Δικαστήριο κατά την εκδίκαση της ανακοπής κατά αυτής, περί υπαγωγής του οφειλέτη του κατασχόντος σε ειδικό καθεστώς εκκαθάρισης, γεγονός που απαγορεύει τα μέτρα αναγκαστικής εκτέλεσης σε βάρος του. Με τις 15679/2015 και 12031/2016 αποφάσεις, το Δ.Πρ. Αθηνών είπε ότι, δεδομένου ότι με το άρθρο 987 ΚΠολΔ, ο τρίτος δεν έχει δικαίωμα να προσβάλει το κύρος της κατάσχεσης παρά μόνο αν το κατασχετήριο δεν περιέχει τα στοιχεία του άρθρου 983 ή δεν κοινοποιήθηκε σε εκείνον κατά του οποίου στρέφεται η εκτέλεση και, αφετέρου, ο συγκεκριμένος ισχυρισμός περί υπαγωγής του καθ' ου η εκτέλεση σε καθεστώς ειδικής εκκαθάρισης βάλλει ουσιαστικά κατά της νομιμότητας του κατασχετηρίου, δεν μπορεί να προβληθεί παραδεκτός από τον τρίτο ούτε με την δήλωσή του ούτε με ένσταση κατά τη διαδικασία της ανακοπής του άρθρου 986 ΚΠολΔ.

Η ίδια άποψη υιοθετείται και από τα πολιτικά δικαστήρια, τα οποία έχουν κρίνει ότι στη δίκη που ανοίγεται, με την ως άνω ανακοπή, ο τρίτος μπορεί να προτείνει όλες τις ενστάσεις τις οποίες έχει κατά του δανειστή του (καθ' ου η εκτέλεση), και αφορούν την ύπαρξη, το είδος, το χρόνο γέννησης, το ύψος της κατασχεθείσας οφειλής κλπ, αλλά δεν μπορεί να προτείνει ενστάσεις κατά της εκτελεστότητας του τίτλου από το ουσιαστικό ή δικονομικό δίκαιο (ΑΠ 500/2018, ΕφΑΘ 1837/2007 ΝοΒ 2007, 1143, ΕφΑΘ 5526/2006 ΝοΒ 2007, 363, ΕφΑΘ 9000/2005 ΧρΙΔ 2006, 724, ΕφΑΘ 8540/1999 ΔΕΕ 2000, 287). Ο αποκλεισμός -στην παρούσα δίκη του 986 ΚΠολΔ- προσβολής της κατάσχεσης για ουσιαστικούς λόγους, όπως για ελαττώματα της απαίτησης του κατάσχοντος ή του εκτελεστού τίτλου του, δικαιολογείται κατά τη νομολογία των Πολιτικών Δικαστηρίων, από το γεγονός ότι αντικείμενο της δίκης επί της ανακοπής κατά της δήλωσης του τρίτου είναι η αλήθεια ή όχι της δήλωσής του και η ύπαρξη ή όχι οφειλής του προς τον οφειλέτη του κατάσχοντος και όχι η νομιμότητα του κατασχετηρίου, το οποίο, ως μέσο αναγκαστικής εκτελέσεως προς ικανοποίηση χρηματικών απαιτήσεων, μπορεί να προσβληθεί από τον καθ' ου η εκτέλεση υπό τις προϋποθέσεις, τους περιορισμούς και κατά τη διαδικασία των αρθρ. 933 επ. ΚΠολΔ (ΑΠ 500/2018, ΕφΑΘ 2284/2016, 5526/2006, ο.π).

Επίλογος

Συνεπώς, ανεξάρτητα από την ανωτέρω διαδικασία της ανακοπής κατά της δήλωσης του τρίτου που ασκεί ο επισπεύδων την εκτέλεση, σε κάθε περίπτωση ο καθ' ου η εκτέλεση οφειλέτης του δύναται να ασκήσει κατά του κατασχετηρίου εις χείρας του Ελληνικού Δημοσίου ή ΝΠΔΔ ανακοπή του άρθρου 933 ΚΠολΔ, αν η κατάσχεση έχει γίνει από ιδιώτη η του 217 του ΚΔΔ αν η κατάσχεση έχει γίνει από το Δημόσιο ή κάποιο ΝΠΔΔ, με την οποία (ανακοπή) μπορεί να προβάλλει ουσιαστικούς και νομικούς λόγους που αφορούν στην εγκυρότητα της κατάσχεσης και τους οποίους, όπως προαναφέρθηκε, δεν δύναται να προβάλλει ο τρίτος στα πλαίσια της ανακοπής του 986ΚΠολΔ.

Οι δύο αυτές διαδικασίες, ενδεχομένως και σε δικαστήρια διαφορετικής δικαιοδοσίας, είναι μεν ανεξάρτητες και στρέφονται κατά διαφορετικών πράξεων, αλλά η μία ασκεί επίδραση στην άλλη στις εξής περιπτώσεις: Α) αν ο τρίτος προβεί σε αρνητική δήλωση ή δεν προβεί σε δήλωση (γεγονός που ισοδυναμεί με αρνητική) και ο κατασχών δεν ασκήσει ανακοπή του 986 ΚΠολΔ ή ασκήσει ανακοπή και αυτή απορριφθεί, τότε η ανακοπή του οφειλέτη κατά του κατασχετηρίου απορρίπτεται λόγω ελλείψεως εννόμου συμφέροντος (ΔΠρΑθ 53, 56, 57, 60 και 1444/2019), Β) Αν η ανακοπή του οφειλέτη κατά το άρθρο 933 του ΚΠολΔ ή το 217 του ΚΔΔ γίνει δεκτή και ακυρωθεί το κατασχετήριο εις χείρας του τρίτου, τότε εκλείπει πλέον το έννομο συμφέρον του κατασχόντος στην άσκηση της ανακοπής του άρθρου 986 ΚΠολΔ κατά της δήλωσης του τρίτου.

Τέλος, αν η ανακοπή του άρθρου 986ΚΠολΔ κατά της αρνητικής δήλωσης του τρίτου γίνει δεκτή ή εν μέρει δεκτή, τότε ακυρώνεται η δήλωση εν όλω ή εν μέρει και το Δικαστήριο υποχρεώνει τον τρίτο να καταβάλει στον ανακόπτοντα το κατασχεμένο ποσό ή μέρος αυτού ή ανάλογη αποζημίωση λόγω της ανακριβούς η ανειλικρινούς δήλωσης, εφόσον, βέβαια, περιλαμβάνεται το σχετικό αίτημα στην ασκηθείσα ανακοπή.